

Meer- en (hoog)begaafden beleid

IKC Juliana

2020-2021

IKC | **JULIANA**

Inhoudsopgave

Inleiding	2
1. Visie op (hoog)begaafdheid	3
1.1 Definities (hoog)begaafdheid	3
1.2 Wat houdt (hoog)begaafdheid in?	3
1.3 Doelgroep (hoog)begaafdenbeleid	4
2. Digitaal Handelingsprotocol Hoogbegaafdheid (DHH)	
2.1 Route DHH	5
2.1.1 Signalering	5
2.1.2 Diagnostiek	6
2.1.3 Taken intern begeleider	8
2.1.4 Afronding DHH	8
3. Vervroegde doorstroming	9
3.1 Criteria vervroegde doorstroming	9
3.2 Vervroegde doorstroming op IKC Juliana	10
3.3 Rol van ouders bij vervroegde doorstroming	10
3.4 Visie van leerling bij vervroegde doorstroming	11
3.5 Competenties leerkracht bij vervroegde doorstroming	11
4. Leerlijnen	12
4.1 Invloed op het leerstofaanbod	12
4.2 Vervangend leerstofaanbod	12
4.3 Richtlijnen compacten vanuit DHH	13
4.4 Levelwerk groepen 3-8	13
4.5 Levelspel groep 1/2	13
Bronnenlijst	14

IKC | JULIANA

Inleiding

Voor u ligt het protocol voor (hoog)begaafdheid van IKC Juliana in Barneveld. Wij richten ons met de peuteropvang en het onderwijs ook op de leerlingen die meer uitdaging nodig hebben, dus zij die meer dan bovengemiddeld scoren, de meer- en hoogbegaafde kinderen. Wij willen als integraal kindcentrum aan hen ook een optimale begeleiding geven, zodat zij zich kunnen ontplooien binnen ons IKC. Door middel van dit beleidsplan maken we duidelijk welke stappen wij ondernemen om deze kinderen goed te begeleiden. Het gesprek en overleg met ouders en leerling zijn voor ons van groot belang om het onderwijs af te stemmen. Het beleidsplan wat hier voor u ligt, dient als leidraad en richtlijn.

Hoofdstuk 1. Visie op (hoog)begaafden

In dit eerste hoofdstuk zal de visie op (hoog)begaafdheid toegelicht worden. De doelgroep van dit protocol is de (hoog)begaafde leerling. Wat wij daaronder verstaan zal uitgewerkt worden in dit hoofdstuk. Het is van belang dat zowel leerkrachten, ouders als leerlingen dezelfde voorstelling hebben bij de diverse begrippen rondom (hoog)begaafdheid.

1.1 Definitie (hoog)begaafdheid

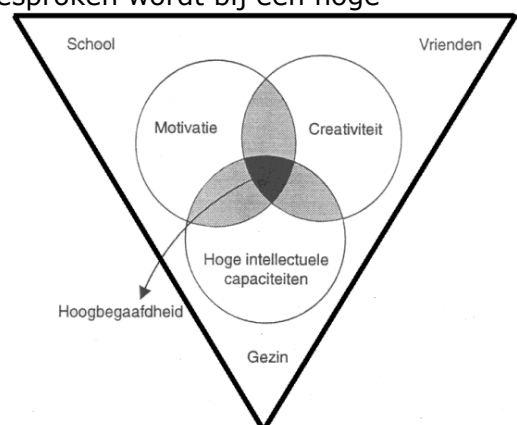
Hoogbegaafdheid is een complex begrip, omdat het iets over de intelligentie zegt, over iemands persoonlijkheid en over diens omgeving. Binnen de wetenschap zijn de meningen nog erg verdeeld en is er geen eenduidige definitie van hoogbegaafdheid. Waar wetenschappers het over eens zijn, is dat intelligentie een belangrijke voorwaarde is om tot prestaties te komen. Bij intelligentie is de volgende indeling te maken:

- Hoogbegaafd: deze leerlingen hebben een IQ boven de 130 en beschikken over een aantal specifieke persoonskenmerken.
- Hoog intelligent: deze leerlingen hebben een IQ boven de 130, maar beschikken niet over de persoonskenmerken die kenmerkend zijn voor begaafden.
- Begaafd: deze leerlingen hebben een IQ tussen de 115 en de 130, deze leerlingen beschikken over een aantal specifieke persoonskenmerken alleen minder sterk dan hoogbegaafden.
- Intelligent: deze leerlingen hebben een IQ tussen de 115 en de 130, maar beschikken niet over de persoonskenmerken die kenmerkend zijn voor begaafden.
- Ontwikkelingsvoorsprong: bij kleuters kan er nog niet gesproken worden over hoogbegaafdheid, omdat de kleuters zich sprongsgewijs ontwikkelen. Daarom wordt de term ontwikkelingsvoorsprong gebruikt.
- Talent op één gebied: deze leerlingen hebben op één gebied behoefte aan een uitdagend onderwijsaanbod.

1.2 Wat houdt (hoog)begaafdheid in?

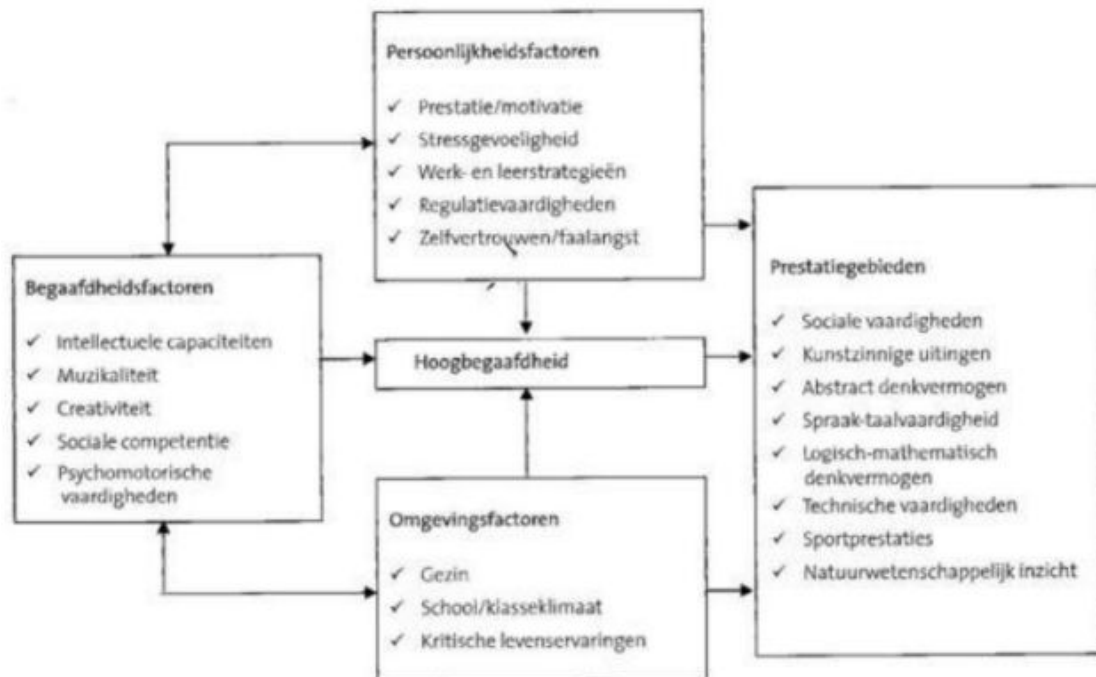
Vroeger werd er vanuit gegaan dat een leerling die op intelligentietesten 130 of meer scoorde in elk geval hoogbegaafd was. Hoogbegaafdheid heeft niet alleen iets te maken met deze hoge intelligentie. Joseph Renzulli (1975) toonde met zijn multifactorenmodel aan dat van hoogbegaafdheid gesproken wordt bij een hoge intelligentie, maar ook als er sprake is van drie factoren: bijzondere capaciteiten, creativiteit en motivatie.

Mönks (1985) voegt de variabele „omgeving van het kind” toe aan het multifactorenmodel. Hij bedoelt daarmee dat de omgeving van het kind van doorslaggevend belang is om het hoogbegaafde potentieel tot volle bloei te laten komen (figuur 2). Mönks voegt daar school, vrienden en gezin aan toe, als factoren die belemmerend of stimulerend zijn op het tot uiting komen van hoogbegaafdheid. Door een talige omgeving of onderpresteren kan echter de uitkomst beïnvloedt worden.

Die Schule kann belemmerend wirken, indem sie das Kind in ein geschlossenes Lernsystem steuert. Folglich kann dies zu Unterleistung oder Scheitern führen. Freunde können belemmerend sein, indem sie das Kind pesten. Die Familie kann belemmerend sein, wenn sie die Begabung überbewertet, oder die Möglichkeiten des Kindes unterdrückt.

Heller (Drent & van Gerven, 2002) ontdekte dat niet alleen omgevingsfactoren, maar ook persoonlijkheidskenmerken van belang zijn (zie figuur 3). De manier van „zijn“ kan niet door een intelligentietest worden gemeten maar is wel medebepalend in het functioneren van het hoogbegaafde kind.

Binnen het onderwijs spelen motivatie en doorzettingsvermogen van de leerling een belangrijke rol. Creativiteit kan bijvoorbeeld pas tot uiting komen wanneer er ook gelegenheid is geboden om deze te tonen. Het reguliere leerstofaanbod beïnvloedt de motivatie en doorzettingsvermogen van (hoog)begaafde leerlingen vaak negatief. Het onderwijs wordt ervaren als saai en te weinig uitdagend. De creativiteit ontwikkelt zich minder sterk wanneer dit op jonge leeftijd wordt afgeremd door gesloten werkjes en fantasie geen ruimte krijgt. Geen uitdaging en inspanning kan leiden tot demotivatie, geen goede ontwikkeling van leer- en werkstrategieën of faalangst en een negatief zelfbeeld. Daarnaast hebben (hoog)begaafde leerlingen ontwikkelingsgelijken nodig om regressief gedrag te voorkomen en zich te kunnen spiegelen aan een ontwikkelingsgelijken.

1.3 Doelgroep meer- en hoogbegaafdenbeleid

Dit (hoog)begaafdenbeleid richt zich als doelgroep op de hoogbegaafde, hoog intelligente en begaafde leerlingenpopulatie. De leerlingen bezitten het vermogen om over de hele linie bovengemiddeld te presteren. Leerlingen met talent op één domein worden wel benoemd in dit beleid (zie hoofdstuk 4), maar behoren niet tot de doelgroep. Of het nu gaat over een hoogbegaafde, hoog intelligente, begaafde leerling of leerling met een ontwikkelingsvoorsprong, we impliceren dat het gaat om het kunnen leveren van uitzonderlijke prestaties op meerdere domeinen (zie hoofdstuk 4).

Hoofdstuk 2. Digitaal Handelingsprotocol Hoogbegaafdheid (DHH)

In dit tweede hoofdstuk zal de route van de signalering en diagnostiek van hoogbegaafdheid toegelicht worden. Het is belangrijk om zo vroeg mogelijk in de schoolloopbaan te signaleren of een leerling eventueel (hoog)begaafd zou kunnen zijn. Hierdoor kan er in veel gevallen voorkomen worden dat een leerling een probleem gaat ontwikkelen of dat hij zich gaat aanpassen aan de groep. Tussen 6 – 8 weken nadat een leerling in de peuteropvang of groep 1 is gestart wordt de signalering in werking gezet. Dit vraagt om een goed instrument. Het instrument dat we binnen onderwijs hanteren is het Digitaal Handelingsprotocol Hoogbegaafdheid, afgekort het DHH (van Gerven & Drent, 2007). Binnen de peuteropvang is op dit moment nog geen instrument dat aansluit bij het DHH en gericht is op peuters met een ontwikkelingsvoorsprong. Het instrument DHH bestaat uit 4 modules (signalering, diagnostiek, leerlingbegeleiding en evaluatie). Deze modules zullen in dit hoofdstuk worden uitgewerkt.

2.1 Route DHH

Bij het doorlopen van het DHH is het van belang om te weten welke leerlingen er nu in aanmerking komen voor een ander onderwijsaanbod en een andere begeleidingsvorm. Het DHH is een instrument waarbij de vier modules doorlopen worden. Het protocol is een computerprogramma dat draait onder internet waarbij het programma sturend optreedt in stappen die de gebruiker moet zetten bij het verzamelen van informatie en de interpretatie daarvan. Uitgangspunt daarbij is dat aan informatie van ouders hetzelfde gewicht wordt toegekend bij de beoordeling als informatie van de groepsleerkracht. De inbreng van de ouders is noodzakelijk om een conclusie te kunnen trekken over een leerling. De route zoals deze op IKC Juliana wordt gevolgd zal hieronder worden toegelicht.

2.1.1 Signalering

De eerste fase begint met de signalering. Dit is het moment waarop een leerkracht of intern begeleider signalen opvangt van ouders en het kind die hem¹ aan het denken zetten over het functioneren van het kind. Het kind vertoont gedrag of laat schoolresultaten zien waarvan hij de indruk krijgt dat deze het gevolg zijn van mogelijke (hoog)begaafdheid. De fase van signalering functioneert als een soort filter. Het is gebaseerd op vermoedens en hiermee kan een onderzoekstraject gestart worden met de diagnostiek. Er wordt binnen de signalering geen nieuwe informatie verzameld, maar reeds aanwezige informatie over een leerling wordt in kaart gebracht, zodat er een beslissing genomen kan worden over te gaan naar de diagnostiek binnen DHH.

Er wordt bij de signalering gebruik gemaakt van vier bronnen:

1. Groepsleerkracht
2. Ouders
3. Leerlingvolgsysteem (LVS)
4. Overige bronnen

1. Groepsleerkracht
  - Een eerste indruk van de groepsleerkracht
  - Een eerste inventarisatie van leer- en persoonlijkheidskenmerken die passend zijn bij hoogbegaafde leerlingen (zie hoofdstuk 1).

---

¹ In dit protocol wordt gesproken bij de leerkracht en leerling over hij. Dit kan uiteraard ook gelezen worden als 'zij'.

2. Ouders:

- Bij een eerste indruk start signalering of diagnostiek DHH
- Eerste inventarisatie van kenmerken die passend zijn bij hoogbegaafde leerlingen

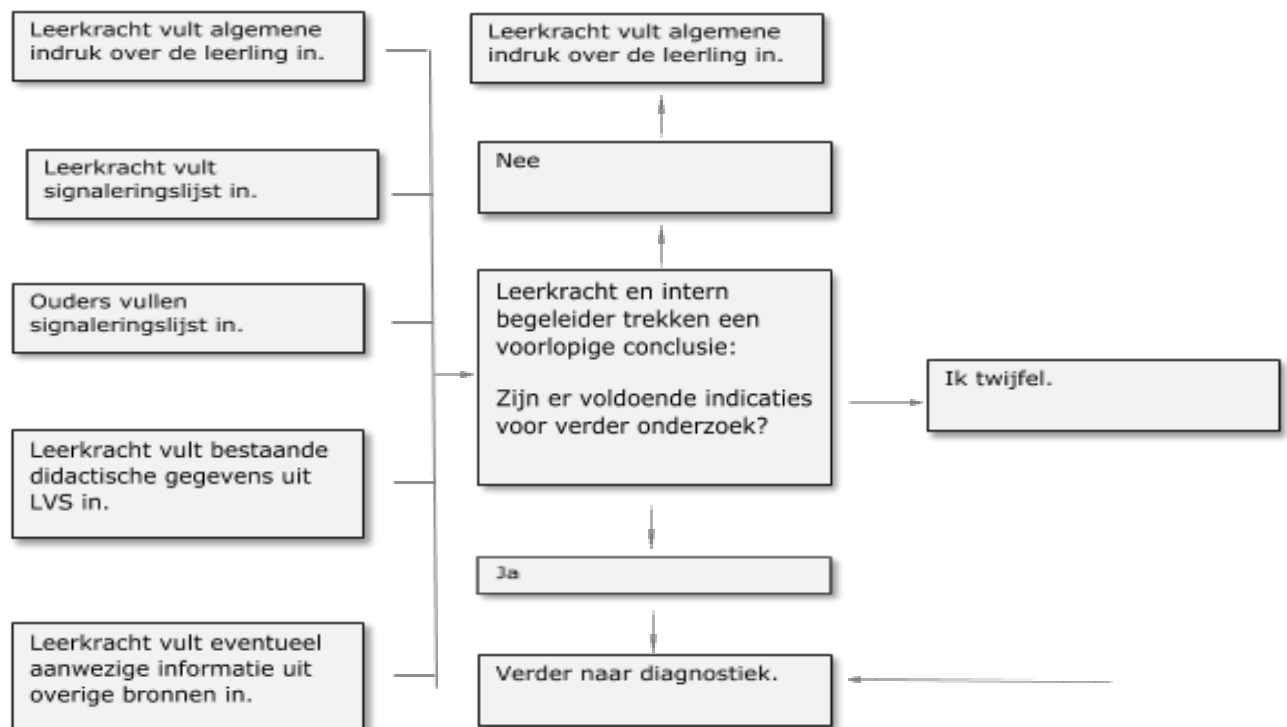
3. Leerlingvolgsysteem

- Een inventarisatie van bestaande, meest recente toetsgegevens. De toetsresultaten dienen twee opeenvolgende momenten een I score te zijn.

4. Overige bronnen

- Eventuele informatie van kinderdagverblijf, peuterspeelzaal, schoolarts, psychodiagnostisch onderzoek

Fase van signalering in schema gezet:

2.1.2 Diagnostiek

Nadat de procedure voor signalering is doorlopen, is de tweede fase het doorlopen van de diagnostiek. In deze module wordt vastgesteld in hoeverre het waarschijnlijk is dat een leerling tot prestaties op (hoog)begaafd niveau komt. De module kan tevens gebruikt worden om te weten te komen welke factoren eventueel een belemmering vormen voor het functioneren van de leerling op school. Net als de signalering wordt bij diagnostiek alleen die informatie verzameld die relevant is om uitspraken te kunnen doen over het functioneren van een leerling op school, alleen gaat deze nog veel diepgaander. Het DHH kan echter geen uitspraken doen over de intelligentiequotiënt van een leerling. De volgende 5 bronnen worden in deze module gebruikt:

1. Groepsleerkracht
2. Ouders
3. Leerlingvolgsysteem (LVS)
4. De leerling
5. Overige bronnen

1. Groepsleerkracht

- Deze vult een vragenlijst in van 90 vragen

2. Ouders:

- Zij krijgen via de intern begeleider een inlogcode om de oudervragenlijst via DHH in te vullen

3. Leerlingvolgsysteem

- De leerling wordt doorgetoetst totdat er geen I-score behaald wordt. Er worden 6-8 weken hiervoor ingepland om de leerling niet te zwaar te belasten met het maken van de toetsen.

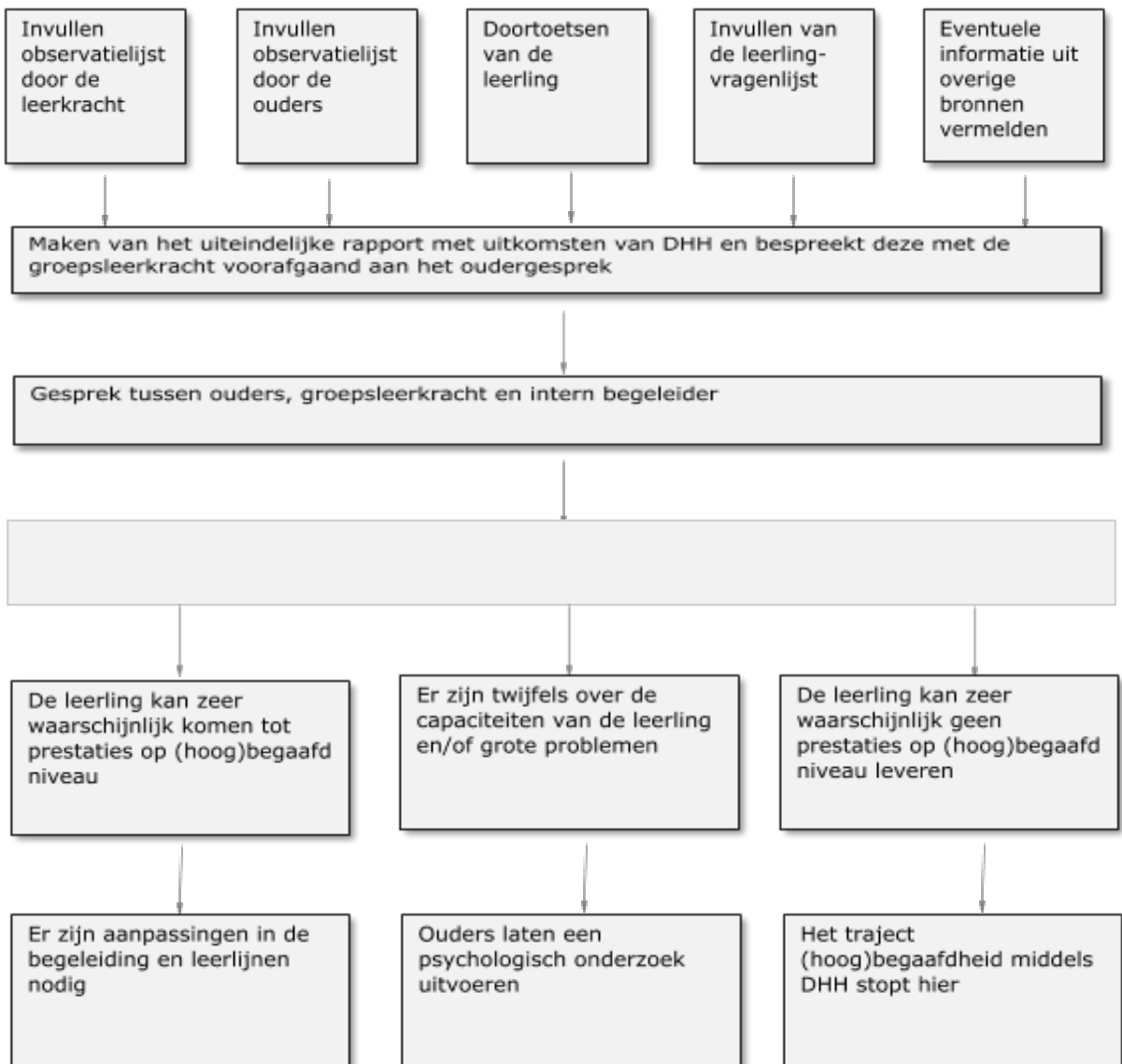
4. De leerling

- Vanaf groep 5 zijn er leerlingvragenlijsten binnen het DHH. Deze lijsten geven geen indicatie over (hoog)begaafdheid, maar een goed inzicht in hoe de leerling vindt dat hij op school functioneert.

5. Overige bronnen

- Eventuele informatie van kinderdagverblijf, peuterspeelzaal, schoolarts, psychodiagnostisch onderzoek.

Fase van diagnostiek in schema gezet:

2.1.3 Taken intern begeleider

De intern begeleider speelt een grote rol binnen het DHH. Deze houdt het overzicht en start het DHH op nadat deze signalen heeft gekregen uit gesprekken met leerkracht, ouders of leerlingen. De intern begeleider heeft inzicht in alle dossiers die aangemaakt worden via DHH en zorgt dat een nieuw dossier klaargezet wordt. De inlogcodes worden naar groepsleerkracht en ouders verstuurd. De intern begeleider zorgt voor doortoetsing bij de diagnostiek. Verder maakt de intern begeleider het uiteindelijke rapport uit DHH, leidt het gesprek met ouders, maakt een eindevaluatie en zorgt voor nazorg.

2.1.4 Afronding DHH

Nadat alle informatie verzameld is uit DHH, komt er uit het DHH een voorlopige conclusie. De resultaten staan schematisch in grafieken weergegeven. Hierna kan het oudergesprek plaatsvinden. Dit gebeurt 6-8 weken nadat ouders op de hoogte zijn gesteld dat het DHH van start is gegaan. Na afloop van het gesprek maakt de intern begeleider het eindverslag. Hierin staan de gegevens uit het gesprek met ouders. Uiteindelijk moet een combinatie van gegevens leiden tot een weloverwogen conclusie over de leerling. De conclusie wordt door de intern begeleider getrokken, dit kan het DHH echter niet doen. Bestaat er na het doorlopen van het DHH nog twijfel over de capaciteiten van de leerling, dan kan een psychologisch onderzoek waarin de intelligentiequotiënt vastgesteld wordt wenselijk zijn. Deze wordt echter niet door de school bekostigd, tenzij het noodzakelijk is voor het onderwijsaanbod.

Hoofdstuk 3. Vervroegde doorstroming

Bij hoogbegaafde leerlingen komt het onderwerp vervroegde doorstroming vroeg of laat aan de orde. Wanneer er sprake is van een grote voorsprong vanuit zowel didactisch als sociaal-emotioneel perspectief dan is het verstandig na te gaan of de leerling eerder dan gebruikelijk door kan stromen naar een volgend leerstofjaarniveau. Dit hoofdstuk behandelt de vervroegde doorstroming met de criteria die op IKC Juliana gelden.

3.1 Criteria vervroegde doorstroming

Nadenken over vervroegde doorstroming gebeurt niet zomaar op IKC Juliana. In de meeste gevallen is de eerste aanleiding dat de leerling thuis of op school aangeeft zich in de groep te vervelen, omdat het leerstofaanbod niet toereikend is. Dan is het zaak om na de signalering en diagnostiek via DHH alle informatie te verzamelen die nodig is om een beslissing te nemen.

Belangrijkste criteria om aan vervroegde doorstroming te denken:

1. De capaciteiten van de leerling

Dat een leerling (hoog)begaafd is, is op zich onvoldoende om hem vervroegd naar een volgend leerjaar te laten doorstromen.

2. Didactische noodzaak

De belangrijkste reden om aan vervroegde doorstroming te denken is de didactische noodzaak die er voor sommige leerlingen is: zij worden op het niveau van de groep onvoldoende geprikkeld zich verder te ontwikkelen, en ook het vergroten van leerstappen heeft er niet voor gezorgd dat de leerling leert reiken naar de naaste zone van ontwikkeling (van Gerven, 2007).

Als IKC Juliana zien we een didactische noodzaak voor vervroegde doorstroming wanneer een leerling in de groepen 3-8 op de drie belangrijkste vakgebieden (begrijpend) lezen, spelling en rekenen een didactische voorsprong heeft van ten minste zes tot twaalf kalendermaanden. Bij een didactische voorsprong van meer dan 12 maanden bieden we als school geen twee jaar in één jaar aan, maar stroomt de leerling door naar de volgende groep. Het streven is om de didactische voorsprong zo klein mogelijk te houden door een aangepast leerstofaanbod waarin de leerstof wordt verbreed. De leerling wordt didactisch extra uitgedaagd met levelwerk (zie hoofdstuk 4 leerlijnen) en we bieden als school na het doorlopen van het DHH een plusklas deelname binnen de stichting aan. De expertisegroep meer- en hoogbegaafden van de stichting de Drieslag neemt een besluit of een leerling voldoet aan de eisen en doelen om deel te kunnen nemen aan de plusklas. In de groepen 1/2 gelden de leerlijnen van leerlijnen jonge kind als uitgangspunt voor de vervroegde doorstroming en gelden dezelfde criteria bij een didactische voorsprong als in de groepen 3-8.

3. Sociaal functioneren

Naast capaciteiten en didactische noodzaak is het sociaal functioneren van de leerling een belangrijke factor. Als een leerling aangeeft zich op zijn plaats te voelen in de groep en de didactische noodzaak is nog niet heel groot, wordt de leerling uitgedaagd binnen de groep. Als een leerling sociaal zwak functioneert, wordt er binnen het DHH aandacht aan besteed. Bij het ontbreken van ontwikkelingsgelijken wordt er door middel van een leerlinggesprek bekeken hoe de leerling hierover denkt en wat de leerling aan onderwijsbehoeften heeft bij de

doorstroming. Het geeft echter geen doorslaggevende waarde om de leerling niet door te laten stromen.

4. Zelfbeeld

(Hoog)begaafde leerlingen hebben iets meer kans om een scheef zelfbeeld te ontwikkelen dan andere leerlingen. Dit komt doordat we ons zelfbeeld ontwikkelen in relatie tot andere mensen. Mocht er het besluit genomen worden dat de leerling in de huidige groep blijft, dan is het belangrijk dat er geen negatief/overspannen zelfbeeld komt waarbij de leerling faalangst kan ontwikkelen. De leerkracht en intern begeleider zullen hier de ondersteuning in geven door middel van leerlinggesprekken.

5. Werk en leerstrategieën

De werk/leerstrategieën van de leerling komen bij vervroegde doorstroming ook aan de orde. Vaak is de taakaanpak van de leerling bij vervroegde doorstroming nog onvoldoende ontwikkeld om het in de hogere groep te redden. De leerling krijgt in de nieuwe groep ook moeilijke opdrachten (verrijking) en meer begeleiding van de leerkracht om de intrinsieke motivatie hoog te houden. Er wordt gekeken naar mogelijkheden om de leerling hierin extra te ondersteunen.

6. Leer- en persoonlijkheidsstoornissen

Net als andere leerlingen kunnen hoogbegaafde leerlingen kampen met een leer-, gedrags- of persoonlijkheidsstoornis. Dit kan een belemmerende factor zijn als het aankomt op vervroegde doorstroming. Als IKC Juliana houden we hier rekening mee bij besluitvorming om over te gaan op vervroegde doorstroming.

3.2 Vervroegde doorstroming op IKC Juliana

Bij besluit van vervroegde doorstroming vindt bij voorkeur halverwege het jaar de doorstroming naar de volgende groep plaats. Door de rust en de structuur die er op dat moment heerst in de groep is dit het meest ideale moment. De leerling stroomt makkelijker in en de wenperiode is halverwege het jaar ideaal. Dit alles wordt in overleg met de leerling en ouders gedaan (zie 3.3 ouders). De directie wordt op de hoogte gesteld van het besluit en heeft een adviserende rol. Op het moment dat het besluit is genomen dat de leerling vervroegd gaat doorstromen wordt de nieuwe en huidige groep op de hoogte gebracht. De leerkrachten en intern begeleider zorgen er voor dat de leerling samen met de ouders in een gesprek warm wordt overgedragen naar de volgende groep. Er wordt zo goed mogelijk ingespeeld op het pedagogisch klimaat dat heerst in de groep. De intern begeleider geeft zowel de leerkracht, leerling als ouders nazorg. De eerste weken spreekt deze de leerkracht en leerling wekelijks over hoe het gaat en na zes weken volgt een evaluerend gesprek om te kijken hoe het verloopt. Bij aanmelding van het voortgezet onderwijs wordt het rapport vanuit DHH mee verzonden zodat het voortgezet onderwijs op de hoogte is van de route die is doorlopen.

3.3 Rol van ouders bij vervroegde doorstroming

Ouders spelen een rol bij de besluitvorming voor vervroegde doorstroming. School en ouders moeten het beiden eens zijn om een leerling vervroegd door te laten stromen. Afhankelijk van de situatie wordt door de criteria beschreven in 3.1 bekeken of de leerling in aanmerking komt voor vervroegde doorstroming. Het stappenplan binnen het beleid is hierin leidend.

3.4 Visie van leerling bij vervroegde doorstroming

De leerling wordt betrokken bij het besluit om vervroegd door te stromen. In het leerlinggesprek komt naar voren onder welke omstandigheden de leerling zich het beste thuis zou kunnen voelen in de nieuwe groep. De mening van de leerling is geen doorslaggevende factor bij het besluit.

3.5 Competenties leerkracht bij vervroegde doorstroming

De vereiste competenties van de leerkrachten/beslissers namens de school zijn zowel te ontleen aan de fase van diagnostiek als aan de fase van leerlingbegeleiding (zie hoofdstuk 2). Aanvullend kan gesteld worden dat de volgende competenties vereist zijn:

- Kennis van pedagogische behoeften van de leerling.
- Heeft kennis van criteria voor vervroegde doorstroming.
- Kennis en vaardigheid met betrekking tot vakdidactiek en werkvormen.
- Vaardigheid in het klassenmanagement.
- Kennis van de vereiste beginsituatie per leerstofjaar.
- Heeft kennis van criteria voor vervroegde doorstroming.

Hoofdstuk 4. Leerlijnen

Hoogbegaafde leerlingen hebben andere onderwijsleerbehoeften dan gemiddeld begaafde leerlingen (Van Tassel-Baska, 2004). Deze leerbehoeften zijn rechtstreeks te herleiden tot de leer- en persoonlijkheidseigenschappen die kenmerkend zijn voor hoogbegaafde leerlingen en tot hun eventueel ontwikkelde didactische voorsprong op andere leerlingen in de groep. De leerstof zal moeten worden aangepast voor deze leerlingen. Dit hoofdstuk zal ingaan op de hantering van leerlijnen voor hoogbegaafde leerlingen op IKC Juliana.

4.1 Invloed op het leerstofaanbod

Hoogbegaafde leerlingen zijn leerlingen die snel van begrip zijn, weinig behoefte hebben aan herhaling en over een groot leertempo beschikken. Deze leerlingen kunnen met een beperkt aanbod van de leerstof even goede resultaten behalen als leerlingen die de reguliere leerstof volgen. Er wordt niet bepaald hoe slim de leerling is, maar hoe deze slim is. Het zijn vooral de leer- en persoonlijkheidseigenschappen die het leerstofaanbod bepalen van de hoogbegaafde leerling. IKC Juliana maakt keuzes die consequenties hebben voor de hoogbegaafde leerlingen bij de aanpassing van de leerstof.

4.2 Vervangend leerstofaanbod

Er valt op het gebied van vervangend leerstofaanbod veel te kiezen voor hoogbegaafde leerlingen. De vervangende verrijkingsmaterialen moeten in plaats van de reguliere leerstof komen en wordt ook wel verrijking of compacten genoemd.

Voor het succesvol starten met het toepassen van een aangepast leerstofaanbod moeten de volgende punten hierin meegenomen worden:

1. Hoogbegaafde leerlingen lossen graag moeilijke problemen op die in de reguliere methode niet voorkomen. Dit wordt ook wel inzichtelijk, topdown of probleemoplossend leren genoemd.
2. De leerlingen moeten een wezenlijke leerinspanning gaan leveren om zo een goede leerhouding te ontwikkelen, ook al vindt de leerling iets niet leuk. De leerling die met verrijkingsstof werkt, heeft evenveel begeleiding nodig van de groepsleerkracht als andere leerlingen, omdat deze aan het werk gaat in de naastgelegen zone van ontwikkeling. Tijdens deze ontwikkeling is het maken van fouten normaal en te verwachten.
3. Een goede verrijkingstaak sluit aan op de leer- en persoonlijkheidseigenschappen van hoogbegaafde kinderen. Dat betekent dat de taak intrinsiek moeilijk is, grote denkstappen vergt, evenals creativiteit en doorzettingsvermogen, veronderstelt taalvaardigheid voor het goed interpreteren van de instructie, is breed georiënteerd en vraagt een relatief hoog abstractievermogen. Verrijken en compacten is geen zelfstandig werken, maar zelfverantwoordelijk leren waarbij begeleiding van de leerkracht nodig is. In overleg met de intern begeleider wordt gekeken naar mogelijkheden om de leerling deze ondersteuning te geven.

Het vervangend leerstofaanbod richt zich in de groepen 3-8 op de vakken taal, spelling, rekenen en begrijpend lezen. In de toekomst wordt gekeken of dit wordt uitgebreid met wereldoriëntatie. Voor de groepen 1/2 geldt een geheel eigen benaderingsvorm. Voor hen kan gewerkt worden op basis van compacten en verrijken, zij het dat dan altijd voor een meer individuele en

ontwikkelingsgerichte benadering gekozen zal worden. Op IKC Juliana wordt er compacten en verrijking vanuit het DHH ingezet. De richtlijnen en zullen in hoofdstuk 4.3 worden uitgewerkt.

4.3 Richtlijnen compacten vanuit DHH

Zoals eerder is beschreven in hoofdstuk 2 werkt IKC Juliana met het DHH. Na het doorlopen van het DHH volgt er in de module leerlingbegeleiding voor alle vakken richtlijnen voor compacten. Alleen leerlingen die beschikken over goede leer- en persoonlijkheidseigenschappen gaan over op compacten. Dit wordt duidelijk na afname van DHH (zie hoofdstuk 2). Leerlingen die compacten hebben een redelijke mate van zelfstandigheid en scoren gedurende ten minste twee toetsmomenten uit het LVS een hoge I score op minimaal 2 van de toetsen. De richtlijnen voor compacten vanuit DHH zijn te vinden in Google Drive. Alle leerkrachten kunnen dit downloaden. Besluiten voor compacten in groep 1/2 gaat op basis van Leerlijnen Jonge Kind. Wij bieden als school hoogbegaafde leerlingen levelwerk (groep 3 - 8) en levelspel (groep 1/2) aan.

4.4 Levelwerk groepen 3-8

Wij bieden de leerlingen naast het compacten levelwerk aan in de groepen 3-8. Hierbij gelden de volgende richtlijnen:

1. Na het doorlopen van DHH wordt Levelwerk aangeboden in blokken die in de map van Levelwerk staan.
2. Er wordt 1 begeleidingsmoment buiten de groep gegeven waarin de leerling(en) instructie en begeleiding krijgen (half uur per week).
3. Per leerling wordt bekeken wat de onderwijsbehoeften vanuit DHH zijn waardoor ze een volledig blok of delen aangeboden krijgen.
4. De leerlingen worden bij de methodes voorgetoetst en slaan zo nodig een blok over. Zij doen echter wel mee met de instructie om de juiste strategie aangeboden te krijgen, maar mogen na verwerking direct met het levelwerk aan de gang.
5. Huiswerk bovenbouw: hoogbegaafde leerlingen krijgen huiswerk mee op het eigen niveau.
6. Leerlingen die werken met Levelwerk krijgen een apart rapport, waarin het levelwerk beoordeeld wordt.
7. Leerlingen die extra uitdaging nodig hebben, maar niet in aanmerking komen voor Levelwerk kunnen in overleg met de intern begeleider uitdagend werk krijgen. De leerkracht bekijkt wat de leerling nodig heeft als uitdaging.

4.5 Levelspel groep 1/2

Wij bieden in de groepen 1/2 Levelspel aan voor de leerlingen met een ontwikkelingsvoorsprong en waarvan het DHH is afgenomen.

Hierbij gelden de volgende richtlijnen:

1. Levelspel wordt 3 keer in de week in een groepje aangeboden onder begeleiding van een tutor. Er wordt in overleg met de leerkracht en de intern begeleider bekeken wat de mogelijkheden zijn en de invulling is van de begeleidingsmomenten.
2. De leerlingen doen in de groep de spelletjes die aangeboden worden in plaats van een werkje tijdens de werkles.
3. Er wordt geen apart rapport voor deze leerlingen gemaakt, maar er wordt in het huidige rapport ruimte gemaakt om de prestaties/ vorderingen vast te leggen zodat de leerling en ouders inzichtelijk kunnen zien wat de leerling heeft gedaan en wat de vorderingen zijn.

Bronnenlijst

- Drent, S. & Gerven, E. van. (2002). *Professioneel omgaan met hoogbegaafde leerlingen op de basisschool*. Assen: Koninklijke Van Gorcum Uitgeverij, 4e druk.
  - Gerven, E. van. & Drent, S. (2005). *Digitaal Handelingsprotocol Hoogbegaafdheid* – webbased. Assen: Koninklijke Van Gorcum Uitgeverij.
  - Gerven, E. van. (2008). *Slim beleid*. Assen: Koninklijke Van Gorcum Uitgeverij.
  - Mönks, F.J. and I.H. Ypenburg, *Hoogbegaafde kinderen thuis en op school*. Alphen aan de Rijn, 1985.
- Van Tassel-Baska, J., 'Acceleration', in: C.J. Maker (ed.), *Critical issues in gifted education*, Rockvill, 2004.